

R

REVEIL-SERIE

VERGEVING EN AANBIDDING

ALEXANDER COMRIE

No. 508

OKTOBER 2014

ALEXANDER COMRIE

Alexander Comrie werd geboren op 16 december 1706 in Perth (Schotland), als zoon van een Schotse procureur, Patrick Comrie, en Rachell Vause. Om onbekende redenen is hij kort vóór zijn twintigste levensjaar naar Nederland gekomen, om in Rotterdam werkzaam te zijn in de handel. Er is een vermoeden dat zijn vader hem voor de dienst des Woords had bestemd, maar mogelijk niet de kosten van zijn opleiding heeft kunnen dragen. De koopman bij wie Comrie op kantoor werkte, ontdekte dat Comries belangstelling echter niet op de handel, maar op het predikambt was gericht. Samen met enkele vrienden heeft hij het toen mogelijk gemaakt dat Comrie theologie kon gaan studeren.

Vanaf 1729 studeerde hij in Groningen en vanaf 1733 in Leiden. In 1734 promoveerde hij daar in de filosofie. Op 1 mei 1735 werd hij bevestigd tot predikant van Woubrugge, waar hij bijna 40 jaar gestaan heeft, ondanks zeven beroepen naar elders. Hij ging met emeritaat in 1773, en is een jaar later in Gouda gestorven, Daar is hij ook begraven in de St. Janskerk.

In Woubrugge trouwde hij in 1737 met Johanna de Heyde die hem na een jaar reeds ontviel op de leeftijd van 28 jaar. Hij hertrouwde in 1741 met Maria van der Pijll. Ook zij stierf (1764), waarna hij in 1766 hertrouwde met Catharina de Reus, die hem 35 jaar heeft overleefd. In zijn jonge leven heeft Alexander Comrie sterk de

invloed ondergaan van predikers als Ebenezer en Ralph Erskine, en Thomas Boston. Deze invloed is hem zijn hele leven bijgebleven, ook in zijn theologie.

Comrie is al in zijn eigen tijd zeer bekend geworden, voornamelijk door de geschriften die hij publiceerde. Hij was daarin tolk van de velen die bezwaren hadden tegen de geest van verlichting en tolerantie die aan de universiteiten begon te heersen, en ook in de prediking merkbaar werd. Vooral keerde hij zich tegen hen die het ontvangen van het heil afhankelijk stelden van de daad van het geloof. Hij voerde hiertegen aan dat dit nu juist de ziel was van de leer der remonstranten en dat wij door de genáde van het geloof Christus worden ingelijfd, en niet door de dáád van het geloof.

Comrie was in de kringen van de achttiende-eeuwse gereformeerden een zeer geliefde en veel gelezen schrijver. In zijn gemeente Woubrugge werd hij zeer geacht als herder en leraar, niet zozeer door zijn ijver in het huisbezoek, maar doordat hij zeer veel zorg besteedde aan zijn preken. Een groot aantal daarvan is ook in druk verschenen.

“Comrie behoorde tot de beste predikers van zijn tijd. Zijn preken waaraan hij veel studie besteedde, vervielen niet in de fouten van zijn meeste tijdgenoten, maar waren praktisch en doorzichtig, zonder platheid en vertoon van geleerdheid” (Christelijke Encyclopedie, deel 2).

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 3, pg. 76-78.

De preek die u hierbij wordt aangeboden, is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands uit het boek “Het ABC des geloofs, of Verhandeling van de benamingen des Zaligmakenden Geloofs, volgens de letters van het Alphabet” (1739). Van de letter B is het de tweede verhandeling, waarin het geloof wordt voorgesteld onder de benaming van een ‘bekennen van ongerechtigheid’. De eerste inleidende alinea is weggelaten, omdat die wel bij het boek past, maar niet in deze hertaalde uitgave van de Reveil-serie. Enkele Hebreeuwse woorden zijn zo goed mogelijk omschreven.

De preek komt ook uit in de volledige hertaling van het boek dat binnenkort zal worden uitgegeven door uitgeverij De Banier.

VERGEVING EN AANBIDDING

door

ALEXANDER COMRIE

*‘Ik zeide: Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de HEERE; en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde. Sela.
Hierom zal U iedere heilige aanbidden in vindenstijd’.*

Psalm 32:5b-6a

Deze woorden zullen we wat uitvoeriger behandelen, omdat ze een uitnemende bron zijn tot vrome overpeinzing, maar ook een fundament vormen om alle belaste en met schuld beladen zondaren en zondaressen te bemoeiden. Wij zien in de woorden van de tekst twee belangrijke onderdelen.

1. In het eerste laat de psalmdichter ons zien dat hij een heel goed voornemen heeft, en dat daarop een grote weldaad volgt: ‘Ik zeide: Ik zal belijdenis doen van mijn overtredingen voor de HEERE; en Gij vergaaft de ongerechtigheid mijner zonde. Sela.’
2. Vervolgens horen we de psalmdichter spreken over de manier waarop zij die vergeving ontvangen hierbij stilstaan: ‘Hierom zal U iedere heilige aanbidden in vindenstijd’.

1.

De psalmdichter laat eerst horen wat zijn voornemen is: 'Ik zeide: Ik zal belijdenis doen van mijn overtredingen voor de HEERE.' Hij spreekt over zijn overtredingen, dus in het meervoud. Hij rekent zich die ook persoonlijk aan; hij spreekt namelijk over 'mijn overtredingen'. Het Hebreeuwse woord betekent 'afwijking', 'overtreding' en vooral 'opstand'. Dat blijkt uit andere plaatsen waar dit woord gebruikt wordt, zoals in 1 Koningen 12: 'Alzo vielen de Israëlieten van het huis van David af tot op deze dag' (vers 19). Dat wil ten diepste zeggen dat zij de verbondsverplichting om zich aan het huis van David te onderwerpen, verwierpen en ertegen in opstand kwamen. We zien dat dit woord ook gebruikt wordt in Amos 1:9, waar de opstand van het ene volk tegen het andere wordt aangegeven, waarbij een verbond wordt verbroken. Dit is ook de reden dat de zonden van de heidenen tegenover God in het Woord des Heeren - voor zover wij kunnen nagaan - nooit met dit Hebreeuwse woord worden aangeduid. Maar de zonde van Adam wordt zo wél genoemd; zie Hosea 6:7 en Romeinen 5:14.

Als David dus over zijn overtredingen spreekt, geeft hij - zoals we zojuist zagen vanuit de betekenis van het grondwoord - eigenlijk aan dat zijn zonden de zonden zijn van een bondgenoot, die het juk van de schouders werpt. Deze manier van spreken is ontleend aan het beeld van wilde ossen die niet onder een juk willen lopen, maar van de vrijheid willen genieten. Zo wilde ook Efraïm in vrijheid zijn eigen gang gaan.

De schuldbelijdende dichter spreekt over zijn ‘overtredingen’. Door het gelovige belijden van zijn zonden wil hij aangeven dat hij met God in een verbondsverhouding staat, want dat wordt met het woord ‘overtredingen’ aangegeven. Daardoor heeft hij zich aan God verbonden en is hij verplicht om gehoorzaam te zijn. Zo lag het ook werkelijk. God had een genadeverbond met hem gesloten, en hem in staat gesteld met dat verbond in te stemmen en zich daardoor volkomen aan God over te geven. De weldaden van het genadeverbond worden daarom ook ‘de gewisse weldadigheden van David’ genoemd. En hoewel zijn eigen huis zo niet was bij God, getuigt David zelf ook, dat de Heere toch een verbond met hem gemaakt had. Daarin was al zijn heil, hoewel Hij het nog niet deed uitspruiten (2 Samuël 23:5).

Maar David was aan dat verbond niet trouw gebleven. Daarom roept hij in Psalm 143:2 uit: ‘Ga niet in het gericht met Uw knecht’. Hij zou immers op nog niet één van de duizenden vragen antwoord kunnen geven. Ja, David getuigt dat zijn overtredingen méér in aantal waren dan de haren van zijn hoofd. Zijn zonden waren hem tot een zware, een al te zware last, vgl. Psalm 38:5. Wij weten welke schuld hij had in de zaak van Urija en Bathseba, maar ook in tal van andere zaken, die we hier niet ophalen.

David belijdt ook dat zijn zonden zwaarder waren dan die van anderen, want het waren de zonden van iemand die in een verbondsbetrekking staat. Ze waren daardoor

méér tot oneer van God; ze gingen in tegen het feit dat hij zich vele malen aan God had verbonden en zich aan Hem had toevertrouwd, en ze gingen ook in tegen de kostelijke smeekbeden die hij had uitgeroepen om geholpen te worden in zijn strijd tegen de zonden. Daarom horen wij hem weleens zeggen: ‘Vergeef mij mijn zonden, want ze zijn groot.’

David geeft ook aan dat zijn zonden niet te verontschuldigen zijn. Hij kon niets inbrengen om zichzelf te verdedigen. Hij had de wet van God als een licht voor zijn voet en een lamp op zijn pad. Hij had zijn geweten, dat voor hem was als een licht van God om hem in alle dingen onderwijs te geven. Dat geweten beschuldigde of verontschuldigde hem. God had hem gezegend met weldaden boven vele anderen. Hij had hem van achter de schapen genomen en als koning over zijn volk gesteld. Toch viel hij in zonden, die werkelijk een rebellie, een opstand betekenden.

Als David zijn zonden zo noemt, wil hij daarmee aangeven dat hij echt zag en ervan overtuigd was dat ze zeer ernstig waren. Elke zonde is immers een ontkenning dat God het recht van eigendom op iemand heeft en gehoorzaamheid mag eisen. Ja, de zonde stelt zich zelfs in de plaats van God en verwerpt Zijn wetten. O ja, als men echt zag wat zonde is, dan zou men ze een rebellie, een opstand tegen de Heere moeten noemen.

David belijdt eveneens dat hij met zijn zonde innerlijk onder de wil, de macht en de heerschappij van de satan gekomen is. Dat is het wezenlijke van een opstand, als

men het juk van zijn soevereine, wettige vorst van zich afwerpt en overgaat in dienst van de vijand. Daarom is de uitspraak waar: wiens wil men vrijwillig doet, diens knecht is men ook vrijwillig. Daarom wordt de zonde in Jeremia 2:13 een verlaten van de fontein van het levende water genoemd.

Daarmee stemt David ook toe dat zijn zonden vanwege het eigen karakter ervan allerlei straffen, en zelfs de allerswaarste, in dit en het toekomstige leven verdiend hebben. Op rebellie rust de doodstraf! Zo is het ook met de zonde; de bezoldiging daarvan is de dood, zegt Paulus. Gods kinderen erkennen dan ook volmondig dat zij dagelijks doemwaardig zijn vanwege hun zonden en boze overtredingen.

Ten slotte vergelijkt David als dichter van deze psalm zichzelf en zijn zonden met een wilde os, die onder het juk wil uitkomen. Aan dat beeld is zijn spreken over ‘overtredingen’ ontleend. Dat is nu echt de meest onredelijke daad die bedacht kan worden, de daad van een wild beest. O ja, als men nagaat wat de zonden zijn, moet men toch zeggen dat het onredelijk is dat men ze doet. Ze brengen immers niets anders dan benauwdheid en angst met zich mee. Zie Romeinen 1:18-32. David erkent hiermee dat zijn natuur een sterke neiging kent tot de zonde. Efraïm is een losbandige koe, die graag de ruimte wil hebben om te weiden. Het kwade heerst in het binnenste, en dat maakt het zo ellendig. De menselijke natuur heeft een neiging tot het kwade. David zegt hiermee ook dat hij niet in staat is zijn verdorvenheden te beteugelen en te

beheersen als ze op hol slaan. Er moest dan ook iemand komen die sterker was om dit woeden tot bedaren te brengen.

David noemt de zonden die hij belijden wil, zijn overtredingen; dus in het meervoud. Daarmee wil hij laten zien dat hij vele en ook velerlei zonden had. Ze waren méér in getal dan de haren van zijn hoofd. De zonden die zijn hart bezwaarden en doorknaagden, waren ook van allerlei soort. Zonden in het hart, zonden met de mond, en zonden door allerlei daden. Zonden tegen God, tegen de wet, tegen zijn naasten, en tegen zichzelf. Zonden door dingen niet te doen of juist wel te doen. Zonden met en zonder boosheid. Openbare en verborgen zonden. Het behoort tot de aard van Gods kinderen dat zij al hun zonden graag aan het licht willen brengen, en er dan nog meer bij rekenen dan nodig is. Zij willen graag hun grote schuld belijden en zeggen: ‘Mijn zonden heb ik voor U niet verborgen’. Daartegenover willen onbekeerde mensen hun zonden juist bedekken en vergoelijken. Daardoor zullen zij echter niet voorspoedig zijn, Spreuken 28:13.

Er komt nog bij dat David zegt dat het *zijn* overtredingen zijn. Hij eigent ze dus zichzelf toe. Dat doet hij allereerst om daarmee te laten zien dat hij de schuld niet op de een of andere oorzaak buiten hem schuift. Daartoe is de mens door zijn zonde immers maar al te zeer geneigd! ‘Onze vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden der kinderen zijn stomp geworden.’ Adam zegt: ‘De

vrouw die Gij mij gegeven hebt, gaf mij van de vrucht, en ik heb gegeten.’ Maar David wil hier de schuld op zichzelf leggen. Hij wil erkennen dat hij zelf de oorzaak is van zijn zondige daden. David spreekt zo óók omdat het in zijn hart leeft om oprecht schuld te belijden. Hij neemt de schuld op zich en zegt: ‘Ik, ik heb gezondigd, en kwaad gedaan in Uw ogen.’ Voordat men zover komt, zal de Heere zeggen: ‘Ik zal heengaan en weerkeren tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen, en Mijn aangezicht zoeken; als het hun bang zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken’ (Hosea 5:15).

Davids voornemen is: ‘Ik zal belijdenis doen voor de HEERE’. Hij spreekt over de HEERE, als Degene om Wie het hem te doen is, nu hij zijn schuld wil gaan belijden. Het is voor de HEERE. Wij weten dat HEERE of Jehova ‘leven’ betekent. De naam geeft dus aan dat we hier spreken over de eeuwig levende God, Die het leven in Zichzelf heeft en de Oorzaak is van alle leven buiten Hem. Hij is de Wezenlijke, Die bestaat uit kracht van Zijn natuur. Hij is ook de God van het verbond, Die trouw en waarheid als een gordel om Zijn lendenen heeft. Als de psalmdichter spreekt over de HEERE, voor Wie hij belijdenis wil doen, sluit dat niet uit dat men - als de gelegenheid daarvoor aanleiding geeft - soms ook voor mensen een belijdenis moet afleggen vanwege zijn overtredingen. Jakobus leert dat ook. Tegelijkertijd moet men zeggen dat men het niet bij het belijden van schuld voor mensen moet laten. Nee, men moet hoger opklimmen en

tot God gaan om Hem alles voor te leggen. Dat deed de psalmdichter ook in de zaak van Uria. Hij zei: ‘Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen.’

David belijdt zijn schuld voor God, en noemt Hem dan bij Zijn gedenknaam Jehova. Doordat hij Hem HEERE noemt, duidt hij Hem aan als de God van het verbond. Niet van het werkverbond, want de gelovigen zijn niet onder de wet, maar onder de genade. Als een mens God zou aanroepen als de God van het werkverbond, is er geen enkele grond om hem aan te sporen of uit te lokken tot het belijden van schuld. Evenmin is er enige hoop op vergeving van de zonden. Onder dat verbond immers keren alle deugden van God zich tegen de zondaar, en kan Hij geen gemeenschap oefenen met de werkers van de ongerechtigheid. Het betreft hier echter het genadeverbond; dat is een vast gefundeerd verbond, het verduurt de tijd en is onveranderlijk. Daarom is het ook een verbond ten goede. Het is een zoutverbond, op grond waarvan God de ‘gewisse weldadigheden Davids’ zal geven. Hierin laat God zien Wie Hij is; Hij legt Zijn grimmigheid van Zich af, en laat genade en vrede voor Zijn aangezicht uitgaan. Hij reikt zondige opstandelingen de scepter van genade toe en verzekert ieder die zijn toevlucht wil nemen tot Zijn genade in de Middelaar, dat al zijn zonden vergeven worden.

David ziet God aan als een genadige en barmhartige God, Die geen lust heeft in de dood van de zondaar. Wij lezen dan ook in de Schrift dat Hij een eed zwerft: ‘Zo

waarachtig als Ik leef! Ik heb geen lust in de dood van de zondaar.' Als Gods genadige voornemen wordt gezien, roept de hele natuur als het ware uit dat Hij barmhartig, genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid is voor arme, van hun schuld overtuigde zondaren en zondaressen.

Ja, de Heere staat klaar om als Jehova deze barmhartige vergeving te betonen. Daarom betuigt God: 'Eer gij roept, zal Ik antwoorden. Toen er geen oog was om medelijden met u te hebben, ging Ik u voorbij, en zag u in uw bloed, en Ik zei tot u in uw bloed: Leef, ja leef!'

David noemt God ook Jehova, omdat Hij de overtredingen waarover men ootmoedig schuld belijdt, kan en wil vergeven. Hij kon de zonden in de tijd van het Oude Testament net zo volkomen vergeven als nu, omdat de gerechtigheid van Jezus zeer zeker aangebracht zou worden. En nú kan Hij dat doen, omdat aan alle gerechtigheid volkomen is voldaan. De rekening is betaald tot op de laatste penning. Dat God dit wil doen, getuigt elke bladzijde van Gods Woord: 'Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil' (Jesaja 43:25).

Verder noemt David God Jehova, om daarmee duidelijk te maken dat allerlei dagelijks terugkerende zonden, verzet, ongehoorzaamheid en schuldige daden de vergeving niet in de weg zullen staan voor een ware bondgenoot, voor iemand dus die in het verbond is. Voor wat hem betreft en de aard van die zonden kan het erop lijken dat ze niet vergeven zullen worden, maar toch zal de staat van Gods kind niet veranderd worden. O nee! 'Ik ben de

HEERE', zegt God, 'en Ik verander niet. Daarom worden de kinderen Jakobs niet verteerd.' Onze ontrouw zal Gods trouw niet teniet doen!

Ten slotte spreekt David God als Jehova aan om daarmee te kennen te geven dat hij God in dit genadeverbond ziet als die God Die de overtredingen van Zijn verbondsvolk in genade zou moeten uitdelgen. Vanuit deze verbondsbetrekking en vanwege Zijn trouw die in het verbond verzegeld is. O ja, als zij in zonde vallen, zal Hij hen met de roede straffen, maar Zijn liefde zal van hen niet wijken tot in eeuwigheid, noch Zijn trouw van geslacht tot geslacht.

Als de psalmdichter zo mag spreken over God als Jehova, de God van het verbond, heeft hij grond onder de voeten om te zeggen dat er voor hem vergeving *mogelijk* is. Het is heel groot als een benauwde en angstige ziel ertoe gebracht kan worden om écht voor zichzelf te geloven dat het mogelijk is dat God met een ontfermend oog op zo'n monster van goddeloosheid wil neerzien.

Dit was voor hem ook een reden om te geloven dat hij op vergeving *mag rekenen*. O, als God zo'n Verbondsgod wil zijn Die er behagen in schept Zich te ontfermen, dan geeft dit grond om te denken dat het werkelijk waar is dat ondanks de vele zonden de genade nog overvloediger zal zijn.

Ja, dit gaf David een werkelijk reikhalzend verlangen naar een genadige God in Christus Jezus. Iets van deze genade, zelfs het allerkleinste straaltje ervan, kan het hart

dat door benauwdheid eerst nog hard was, week doen worden.

Het noemen van deze verbondsnaam gaf Davids hart ook enige vrijmoedigheid om met al zijn schulden en zeer grote overtredingen tot de troon van Gods genade te gaan. Daarbij steunde hij op de zekere belofte: ‘Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen’ (Johannes 6:37). Dat is ook geen wonder, want als we deze zekere belofte hebben, zegt Paulus: ‘Laat ons toegaan in volle verzekerdheid des geloofs’ (Hebreeën 10:22). Dit betekent eigenlijk dat men naar God toegaat als naar een haven waarin behoud te vinden is, zoals een gehavend scheepje vóór de wind en met volle zeilen de haven binnenzeilt waar het wil ankeren.

Wat David nu zegt te gaan doen is dit: ‘Ik zal belijdenis doen.’ We vragen nu dus aandacht voor het werk dat hij wil gaan verrichten: belijdenis doen.

Het Hebreeuwse werkwoord staat in de toekomstige tijd en betekent ‘ik zal belijdenis doen’. Wat de vertaling in onze Bijbel betreft, merken we op dat de vertalers weinig aandacht hebben gegeven aan een hier gebruikt grondwoord. Ze lijken de volle betekenis van de zin niet te hebben uitgedrukt in hun vertaling door alleen maar te vertalen: ‘Ik zeide, ik zal belijdenis doen van mijn overtredingen voor de HEERE’. Daarbij hebben ze echter het bedoelde grondwoord helemaal weggelaten!

De Septuaginta¹ daarentegen en de algemeen aanvaarde Latijnse vertaling hebben het vertaald met ‘tegen mijzelf’. De vertaling zou dan moeten luiden: ‘Ik zal belijden, tegen mijzelf’. Er is nog een woord dat hier een rol speelt. Als we dat woord afleiden van een bepaalde wortel, betekent het eigenlijk ‘iets wat onrein is en uitgezuiverd moet worden, aan het licht brengen om weggedaan te worden’. Daarom wordt dit woord in letterlijke zin gebruikt voor maandstondige doeken, Jesaja 30:22. In figuurlijke zin dient het om aan te geven dat onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk, een bezoedeld kledingstuk, zie Jesaja 64:6. Er zijn andere geleerden die het bedoelde grondwoord willen afleiden van een woord dat ‘belijden’ betekent, of - zoals de Ethiopische vertalers zeggen - ‘beschuldigen’.

We hebben wat dit betreft nu de stof enigszins geordend en gezien dat het ene soms voorkeur verdient boven het andere. Het blijkt dan ook dat het ene soms het andere uitlegt en de zaak nader uitdiept. Daarom zullen we nu de orde volgen die de vertaling ons biedt.

We merken dus allereerst op dat de psalmdichter spreekt over een belijden *tegen zichzelf*. Volgens wat we hierboven hebben opgemerkt betekent dit dat hij zich als een walgelijke en onreine mens voor de Heere wil stellen. Hij ziet zichzelf als iemand die vanaf het hoofd tot aan de voeten onrein is, vol wonden, striemen en etterbuilen,

¹ De Griekse vertaling van het Oude Testament door zeventig geleerden in Egypte, ca 250-100 voor Christus.

die genezen moeten worden. Zo ziet de gemeente van God zich als zij tot bekering komt; zie Ezechiël 16. Zo geeft David zichzelf te kennen in zijn boetepsalm; zo moet een melaatse zijn bovenlip bedekt houden om te waarschuwen voor zijn onreinheid; en zo staat de tollenaar van verre om te bidden.

David belijdt dat God al zijn zonden kent, van welke aard ze ook zijn mogen, en dat ze voor Hem open liggen. Dit is nu juist alleen wat de Heere eist om te kunnen vergeven: ‘Alleen ken uw ongerechtigheid, dat gij tegen de HEERE, uw God, gezondigd hebt’, vgl. Jeremia 3:13. In een oprechte schaamte legt hij zijn belijdenis af. Hij doet dat met ootmoed en laat zien dat zijn verdriet uit het diepst van zijn hart komt. Zo roept hij het voor de Heere uit: ‘O God, ik ben beschaamd, ja schaamrood geworden!’ Ook heeft hij de oprechte wil dat zijn verdorvenheid met wortel en tak wordt uitgeroeid, om in staat te zijn in alle opzichten voor zijn God te leven. Ten slotte laat David hier zien dat hij zichzelf beschuldigt en veroordeelt, en tot God komt als een misdadiger met de strop om de hals, maar tegelijk met het oog gericht op de gerechtigheid van het genadeverbond.

Daarom ligt hier zo de nadruk op het grondwoord dat ‘tegen mijzelf’ betekent. Hierdoor immers laat de psalmdichter zien hoe hij in zijn belijdenis te werk wil gaan. Hij wil zich voor Gods gericht opwerpen als een beschuldiger en aanklager van zichzelf. Eerlijk en oprecht wil hij al zijn zonden bekendmaken, en alles vertellen over het zondige en doemwaardige van zijn daden. Hij ziet zichzelf

als een voor de rechtbank gedaagde vijand en opstandeling, en verbergt niets uit eigenliefde of eigen belang. Tegelijk wil hij in zijn belijdenis ook als rechter het doodvonnis over zichzelf uitspreken. Dat doet men immers als men aan welke zonde dan ook ontdekt wordt. Dan zegt men: 'Alle vlees is schuldig voor God', en zo veroordeelt men zichzelf.

Het is ook opmerkelijk dat de psalmdichter zegt: 'Ik zal het doen'. Daarmee wil hij aangeven dat er heel veel verzet komt tegen dit voornemen. Zo is het ook: het is voor iemand die zijn schuld levendig voor ogen ziet, niet gemakkelijk om op de zojuist genoemde wijze tot belijdenis van zonden te komen. Zijn hart ervaart dikwijls dat er een benauwend pak van schuld op drukt. Hij is ook bang voor de wereld om zich heen, en hij heeft geen oog voor de Middelaar, Die hem genade aanbiedt en hem roept. Daarom zit het hart van iemand als hij klem tussen twee rijen stenen. Hij kan bij wijze van spreken geen water onder het schip krijgen en gaan drijven; hij kan niet van wal steken en het laten aankomen op vrije genade. Als de dichter 'ik zal' zegt, kan dit ook aangeven dat hij niet van plan is te proberen onder de last van al zijn schuld uit te komen. O nee, hij wil juist gelukkig worden door ze nu eens allemaal open en eerlijk voor de Heere uit te spreken. De zonden zijn heel bitter, maar als men ze in stilte en helemaal alleen voor God mag belijden en betreuren, o dan is elke traan zoeter dan honing en honingzeem! Ja, dan zou men in die vloed van liefde

wel willen verdrinken, terwijl men zichzelf veroordeelt en verfoeit en een walg van zichzelf heeft; zo wil men al wenend en treurend wel sterven.

Het is ook mogelijk dat de dichter met dit 'ik zal' zijn vertrouwen op de belofte van God aangeeft. Dat bedoel ik zo: het is mogelijk dat zijn hart nu niet zacht, bedroefd en ootmoedig is, maar nog steeds hard. De band raakt maar niet los, en zijn beklemd en angstige benauwdheid wil niet wijken... En tóch steunt hij op de trouw van God in Zijn Woord, en heeft hij moed dat hij eenmaal zal vinden wat de Heere in het verbond belooft: 'Ik zal maken dat zij een walg aan zichzelf hebben.'

De dichter heeft weinig woorden nodig, en de omstandigheden worden sober weergegeven. Hij zegt eenvoudig: 'Ik zeide'. Op deze wijze geeft hij aan hoe hij zich hiertoe zet, en daarbij zijn levensweg en zijn daden overdenkt. Het doel daarvan is om bij het overdenken van dit alles stof te hebben om er zich als voor het aangezicht van de Heere mee bezig te houden. Dit wordt ook door God geëist: 'Onderzoek uzelf nauw, ja zeer nauw!' Het kan ook zó worden opgevat dat het de wens en het verlangen van de dichter was om tot dit belijden te komen. Die betekenis van 'zeggen' zien we bijvoorbeeld in Psalm 14, waar staat: 'De dwaas zegt in zijn hart...'. Dat betekent daar: hij wil dat het zo is. Zo is het ook in onze psalm. Het was zijn innige wens om zijn hart te luchten. Uit alles wat hij gezegd heeft, is duidelijk af te leiden dat de psalmdichter nog niet tot het belijden zélf gekomen

was, maar dat hij bezig is om ertoe te komen. Intussen zal God Zich niet onbetuigd laten, maar Zijn woord waarmaken: ‘Eer zij roepen, zal Ik antwoorden’.

In het vervolg zien we daarvan trouwens een duidelijk bewijs: ‘En Gij vergaaf de ongerechtigheid mijner zonde. Sela’. Hier zien we allereerst de weldaad die aan de psalmdichter bewezen wordt: U vergaf de ongerechtigheid van mijn zonde.

Er wordt hier gesproken over de ongerechtigheid van zijn zonde. Taalkundig gezien merken we op dat hier twee zelfstandige naamwoorden naast elkaar staan die beide hetzelfde betekenen. Dat is heel gewoon in de taal waarvan de Geest in het Woord gebruikmaakt. Zie Psalm 16: ‘De HEERE is het Deel mijner erve’ (vers 5). Dat betekent: het deel van mijn erfdeel, dat is alles wat ik als mijn deel najaag in leven en sterven. Zo is het in onze tekst ook: de uitdrukking ‘de ongerechtigheid van mijn zonde’ wil er met klem de volle nadruk op leggen en de feiten als heel ernstig voorstellen. Het zijn mijn ernstige, hardnekkige en hemeltergende zonden.

Het is ook mogelijk dat we de combinatie van beide woorden hier zó moeten opvatten dat de dichter door het eerste woord het karakter van de zonde, datgene wat de zonde vergezelt, wil uitdrukken. Dat is namelijk de schuld die hem verplicht tot het ondergaan van de straf. Dan komt deze manier van spreken, in haar geheel genomen, heel goed overeen met de eigen aard van de vergerving. In eigenlijke zin vergeeft God namelijk de zonden

niet. Zonden blijven zonden. Zonden zijn altijd en in alle zondaren op zichzelf gezien de dood en de verdoemenis waardig. Maar als God de zonden vergeeft, maakt Hij los en verbreekt Hij de band waaronder de zondaar gebukt gaat, namelijk de schuld. Dit woord betekent eigenlijk ‘onrecht’, ‘verkeerd’, ‘omgekeerd’. Daardoor komt het onderste boven. In deze eerste betekenis lijkt het gebruikt te zijn in Jesaja 24: ‘Zie, de HEERE maakt het land leeg, en Hij keert zijn gestaltenis om’ (vers 1). Dat wil zeggen: het ‘aangezicht’ van de aarde, haar oppervlakte keert Hij om.

Het tweede Hebreeuwse woord betekent eigenlijk ‘missen’. Het woord is ontleend aan de situatie van een boogschutter die een bepaald doel wil raken, maar er naast schiet. Daarmee wordt het karakter van de zonde duidelijk gemaakt.

Als we op de betekenis zelf zouden ingaan, en aan de hand van de gegeven uitleg van de woorden breeduit gaan spreken over dat wat vergeven wordt, dan zou de tijd ons ontbreken, mijn toehoorders. Dan zouden we laten zien hoe de zonde in de mens alles ondersteboven heeft gegooid en de leidinggevende vermogens van verstand en oordeel heeft onderworpen aan de platvloerse vermogens van de hartstochten.

Dan zouden we ook zien dat de mens werkelijk alles verkeerd doet, zolang hij niet door Gods Geest wedergeboren wordt. Maar deze zaken komen in ruime mate een andere keer aan de orde. Nu wil ik er alleen bij opmerken

dat als de psalmdichter over zijn zonde spreekt, hij juist die woorden heeft gezocht die de slechtheid en gruwelijkheid ervan aangeven. Daardoor zal de genade des te meer verheerlijkt worden!

De dichter getuigt dat God hem de zonden vergeeft. Het gaat hier dus om de weldaad van de vergeving. Als we gelegenheid hadden, zouden we hierover veel kunnen zeggen, geliefde toehoorders. Dan hadden we kunnen spreken over de kracht van het Hebreeuwse woord voor ‘vergeven’; daardoor wordt namelijk het eigen karakter van deze weldaad onder woorden gebracht. We moeten deze stof nu echter bewaren voor een andere gelegenheid, al willen we er nu wel iets van zeggen.

Zoals we weten, betekent ‘vergeving’ in eigenlijke zin dat we van onze schuld verlost worden. Daardoor wordt degene die werkelijk onder het vonnis ligt om de straf te ondergaan, daaruit verlost. Hij komt nu in een gesteldheid alsof hij geen enkele misdaad heeft bedreven. Dit komt overeen met het Formulier voor de bediening van het Heilig Avondmaal, waarin we lezen: ‘Alsof hij alle gerechtigheid in eigen persoon volbracht heeft’. Deze vergeving is tweeeërlei: er is een vergeving die volgt op de eerste geloofsdaad. Die vergeving brengt een *verandering van staat* met zich mee, waarin de persoon om wie het gaat van toorn en vloek wordt bevrijd, zodat hij daar nooit meer door getroffen kan worden. Er is ook een *dagelijkse vergeving* van zonden. Deze verschilt hierin met de eerstgenoemde dat de persoon die deze vergeving

ervaart, niet gezien wordt als iemand buiten God en Christus, maar als een kind van God.

Ik zal het u duidelijk maken. In gelovigen wordt dagelijks schuld gevonden. De rechtvaardige valt zevenmaal op één dag. Er zijn ook beschuldigers, die deze dagelijkse schuld aan de kaak stellen. De ‘aanklager der broeders’ is dag en nacht bezig (Openbaring 12:10). Ook de wet beschuldigt, want hoewel het waar is dat zij ten aanzien van de gelovigen haar verdoemende kracht heeft verloren, ze verliest echter nooit haar beschuldigende kracht om hen aan te klagen vanwege hun misdaden. Daarnaast zijn er ook eisers die willen dat de schuld wordt voldaan. Dat houdt in dat de verdiende straf mag worden uitgevoerd. Hier wordt gedoeld op de wet en op Gods gerechtigheid.

Er is ook een Voorspraak voor de dagelijkse zonden, zie 1 Johannes 2:1. Dat is Jezus Christus, de Rechtvaardige, Die een verzoening is voor onze zonden, vers 2.

Om van deze dagelijkse zonden verlost te worden, moet het waarachtige geloof en het aannemen van de gerechtigheid van de Middelaar beoefend worden. U ziet dus dat deze tweede vorm van vergeving geen verandering van staat vooronderstelt. Daarom is ze niet in alle opzichten te vereenzelvigen met de eerstgenoemde vergeving. Wat de andere zaken hierover betreft, dat is onder rechtzinnige belijders niet meer dan een verschil in woorden, waarover de ene wat onzorgvuldiger en de andere wat nauwkeuriger formuleert. Dat hebben we laten zien in de preek over de vijfde bede van het Onze Vader.

Naast wat er in algemene zin al gezegd is over de vergeving, merken we op dat hiervoor in Gods Woord krachtige uitdrukkingen worden gebruikt. Vergeving wordt soms aangeduid als ‘niet toegerekend worden’. ‘God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonde hun niet toerekenende.’ Soms wordt er over ‘uitdelging’ gesproken. ‘Ik, Ik ben het Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil’ (Jesaja 43:25).

Andere manieren van spreken gaan we maar voorbij, maar we kunnen de draagwijdte van de vergeving wel verduidelijken door de betekenis van het woord zelf na te gaan. Vergeving betekent namelijk:

- *Oplichten, optillen.* De zonde en de beschuldiging van het geweten over de zonde worden voorgesteld als een zware last, als een loden plaat op het geweten. De vergeving is dan het (even) oplichten, optillen van die last. Zo ondervinden de gelovigen soms, als zij het geloof oefenen, dat de last van hun hart lichter wordt.
- *Dragen.* Daardoor wordt de vergeving in eigenlijke zin aangegeven. Christus zegt tegen de arme, belaste en beladen zondaar: ‘Werp uw last op Mij, Ik zal ze dragen en u rust geven’.
- *Naar boven trekken.* U moet zich voorstellen dat de ziel zich door droefheid in een kuil zonder water bevindt, in modderig slijk, diep in de klei. Dan worden haar touwen toegeworpen - dat zijn de dierbare beloften van het genadeverbond - om onder de oksels te binden. Zo wordt ze omhoog getrokken.

- *Gespaard worden*. Dat ziet op hen die net als Izak zijn vastgebonden, terwijl het slachtmes van de goddelijke wraak is opgeheven. Dan komt de Borg tussenbeide en zegt: 'Laat hen niet in de kuil neerdalen, Ik heb verzoening gevonden'.
- Ten slotte - om niet naar volledigheid te streven - is er sprake van *genezen*. De zondesschuld wordt als een etterbuil, als een voortwoekerende ziekte aan het geweten voorgehouden, zoals we hiervoor zagen. De vergeving is dan als het ware een gieten van genadeolie in de wonden, zoals ook de barmhartige Samaritaan deed.

Misschien vraagt iemand, op welke grond David dit kon zeggen. Anderen zijn hierin juist zeer beschroomd. Hierop antwoorden we dat hij dit mocht opmaken uit de belofte van het profetische Woord dat er vergeving beloofd wordt als boetvaardigheid blijkt. Maar het is denkbaar dat dit een benauwd hart niet veel verlichting geeft. Nathan zei hetzelfde ook bij een andere gelegenheid, maar David kon het toen niet geloven. Het is mogelijk dat God nu tot hem naderde en op een krachtige wijze van vrede sprak (Psalm 85:9), of dat hij in zijn gebeden een ruime toegang had tot God, of dat hij na zijn schuldbelijdenis enige verlichting en verruiming in het hart ondervond.

Maar dit zien we in ieder geval: hier is sprake van een heerlijke wending in zijn spreken. In het voorgaande gedeelte van de tekst zegt hij dat hij zijn overtredingen

zal belijden voor de HEERE. Nu zegt hij direct daarop: ‘U vergaf’. Als we er de gelegenheid voor hadden, zouden we uitvoerig spreken over de innerlijke gevoelens van onwaardigheid, van schuldbelijdenis, van aanbidding en verwondering, en over de begeerte om dit alles uit te spreken voor het aangezicht van de Heere. Maar dit moet u nu zelf maar doen, als u na de prediking thuisgekomen bent.

Als David zo gesproken heeft over de weldaden van de Heere, laat hij daarop een woordje volgen dat een pauze aangeeft; dat is het woordje ‘Sela’. Wat het gebruik van dit woord in de heilige liederen betreft, geldt het spreekwoord: zoveel hoofden, zoveel zinnen. Ik zal u zeggen, wat mij hierin het beste standpunt lijkt te zijn.

Er zijn uitleggers die van mening zijn dat het woord een zekere ontroering van het hart aangeeft, zonder dat dit verder uitgewerkt wordt. Inderdaad is dat hier het geval. Wat zullen er heftige gemoedsbewegingen in de psalmdichter zijn geweest. Zijn schuldbelijdenis zal gepaard gegaan zijn met vrees en hoop, met liefde en aanbidding, en met een verfoeien en walgen van zichzelf. Dit alles uit verwondering dat God tot zó iemand van genadige vergeving sprak!

Andere uitleggers beweren dat het Hebreeuwse woord overeenkomt met ‘waarheid’. Dan betekent het zoveel als: ik heb goede gronden om écht te geloven wat ik gezegd heb.

Weer anderen zeggen dat het woordje aangeeft dat de

verzen waarin het voorkomt, tweemaal gelezen moeten worden om er des te meer nadruk op te leggen.

Maar de meest aannemelijke uitleg is dat het woord bedoeld is om even te pauzeren, even stil te zijn. Dan kan men - afhankelijk van de inhoud, de gestalte van het hart en de omstandigheden - nauwgezet, met aandacht en opmerkzaamheid de inhoud overdenken en geestelijk toepassen. Sela! Als we het zo zien, is het alsof de godzalige psalmdichter tegen een door schuldbesef overtuigde ziel spreekt. Dan hoort zij: 'Belaste en gebogene onder de last van uw zonden en overtredingen, u staat met de tollenaar 'van verre' en slaat op de borst. U bent vanwege uw grote zonden met schaamte bekleed en daardoor schaamrood. Dat leeft zo sterk in u dat u niet durft naderen tot het bloed der besprenging. Maar 'sela'! Kijk nu eens aandachtig naar mij, let op Gods barmhartigheid en genadige ontferming over mij. Dan moet uw ongeloof toch verstommen! Dan zal uw vrijmoedigheid toch worden aangewakkerd!'

U moet dit eens voor uzelf nagaan!

David wil hiermee tegen de lezer en hoorder van deze woorden zeggen: 'Denk nog eens aan wie David is; hij is een kind van het verbond, en hij heeft gezondigd. Twijfel dan niet aan de staat van uw genade, omdat u uw zonden hebt. De meest rechtvaardige valt zevenmaal op een dag, maar toch wordt hij niet verworpen!'

De ziel zal daarop zeggen: 'Ja, David, het kan wel zijn dat de Heere uw zonden vergaf, maar die waren niet

zo ernstig als die van mij. Mijn zonden zijn rood als scharlaken en karmozijn. Mijn zonden gaan in tegen de meest dierbare verbondsverplichtingen; ze gaan in tegen het licht, de overtuiging en de beschuldigingen van mijn geweten. Zouden die zonden vergeven kunnen worden?’ Dan zal David tegen hem zeggen: ‘Sela! Houd u hieraan vast! Ik sprak niet alleen over een zonde die ik wilde belijden, maar over een zware overtreding! Het was opstand tegen God, een brutaal en hoogmoedig verzet van mijn ziel tegen de Heere, hoewel de meest dierbare verbondsverplichtingen op mij rustten. Ja, wat nog erger is: het was niet één overtreding, maar het waren overtredingen! Het waren vele overtredingen, die herhaaldelijk plaatsvonden; het waren aanhoudende, hardnekkige en niet te verontschuldigen overtredingen. Toch vergaf God ze! Blijf daarom niet te lang bij uw schuld stilstaan en blijf er niet steeds naar staren, want daardoor zou u bij het bloed van Christus vandaan blijven en zinkt u weg in moedeloosheid. U moet juist aan mij denken, hoe God mij hielp in de dag dat ik Hem aanriep. Trouwens, u hebt het dierbare beloftewoord van de Heere om de oefeningen van het geloof op te wekken. De profeet zegt: ‘Komt dan, en laat ons samen richten, zegt de HEERE; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol’ (Jesaja 1:18). Een andere profeet zegt: ‘Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood van de goddeloze! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en

leeft' (Ezechiël 33:11). O wonder van vrije genade! Dan mag men toch wel uitroepen: 'O God, wat is de mens dat U aan hem gedenkt, aan zondig stof; dat U hem zo'n vaste grond geeft om geloofsvrijmoedigheid te mogen oefenen'.

De ziel die haar zonden opmerkt, zal mogelijk zeggen: 'Ja, het verwondert mij niet dat uw zonden vergeven zijn, want u hebt ze op een gelovige wijze mogen belijden voor de Heere. U mocht het bloed van Christus tot verzoening hartelijk aanvaarden. Maar helaas, mijn hart is zo hard als een steen. Ik stel mijn zonde mij wel voor ogen, ik overdenk ze en besef het godonterende karakter ervan. Ik breng mijn ziel de vloeken van Gods wet tegen de zonde onder ogen, maar het blijft van binnen even hard, even stug. Ik kan geen traan vinden, en mijn hart is als een diamant, zo hard. Maar ook hun zal David toeroepen: 'Sela! Blijf maar op mijn woorden letten. Ik zeg niet dat ik al daadwerkelijk bezig was mijn ongerechtigheid te erkennen en te belijden, maar ik had wel een voorneemen om het te doen. En toen verraste de Heere mij. Hij sprak tot mij van vrede nog vóór ik eraan toe was gekomen daadwerkelijk mijn schuld te belijden'.

Wie weet, arme en belaste ziel, of God ook ú misschien zo plotseling zal gaan verrassen! Het is meermalen Gods weg om zo te handelen. Toen de barmhartige en Zich ontfermende God de verloren zoon van verre zag, ging Hij hem al tegemoet. O, als God gewilligheid in uw ziel bespeurt, is Hij innerlijk zeer bewogen. Hij trekt dan Zijn berouw, nee, ál Zijn berouw samen. God geve dat

wij hierbij zullen stilstaan; dat zou niet zonder vrucht blijven!

2.

Dat blijkt nu we het tweede punt aan de orde stellen. De psalmdichter verzekert ons dat elke heilige dit ook werkelijk op een goede wijze in praktijk zal brengen. In Psalm 32:6a staat namelijk: ‘Hierom zal U iedere heilige aanbidden in vindenstijd’. In deze tekst horen we de psalmdichter dus spreken over de manier waarop zij dit in praktijk brengen. Hij noemt allereerst de activiteit van de heiligen, namelijk dat ze aanbidden.

Zij die aanbidden, worden de *heiligen* genoemd. De geleerden merken hierover zeer terecht op dat het grondwoord dat hier door ‘heilige’ wordt vertaald, letterlijk betekent: een medelijdende, liefdevolle en barmhartige persoon. Dat is een uitnemend kenmerk van Gods kinderen en gunstgenoten. Daarom spreekt Christus hen zalig: ‘Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden’ (Mattheüs 5:7). Deze deugd wordt overigens alleen maar op een goede manier aangetroffen bij iemand die ‘geheiligd’ is.

Laat ik van beide mogelijkheden in de betekenis iets ter verduidelijking mogen zeggen.

a. Wie alles wat hiervóór gezegd is in praktijk brengt en dezelfde werkzaamheden in de ziel kent als David, is een *barmhartige*. Dat is iemand die met verdriet in zijn ziel nauwlettend de ellende en moeite van een ander in het oog houdt en daarover in zijn hart bewogen is. Hij

heeft hier aandacht voor en is vervuld met een hartelijk medelijden.

Een barmhartig mens is iemand die er met de inzet van zijn hele persoon op gericht is manieren en middelen te bedenken om mensen in hun ellende met goede raad of metterdaad te helpen (Spreuken 14:22). Hij denkt hier dus niet alleen over na, maar wil zo iemand ook echt op tijd helpen.

Ook als een barmhartig mens benadeeld is door degene die nu in moeite verkeert, vergeeft hij hem dit toch graag. Hij wil de verkeerde daden van zo iemand niet op een harde manier aan de kaak stellen, want juist als hij bedenkt hoe hijzelf voor tienduizend talenten bij God in de schuld staat, wil hij graag die ene penning aan zijn naaste vergeven.

Ten slotte denkt een barmhartig mens zich dikwijls in de plaats van de ellendige. De gouden spreuk van Christus staat dan in zijn hart geschreven, namelijk: alles waarvan hij wil dat men in zo'n ellendige toestand voor hém zou doen, probeert hij met zijn hele hart ook voor een ander te doen. Wat is dat een kostelijke eigenschap!

b. Of wilt u liever bij de gekozen vertaling van *heiligen* blijven? Die is heel overtuigend; de gelovigen zijn heilig! Ze zijn niet volmaakt, want de besten onder hen hebben hun gebreken. Als iemand zegt dat hij geen zonden heeft, bedriegt hij zichzelf en de waarheid is niet in hem. De volmaaktheid wordt bewaard voor de hemel.

Maar de gelovigen zijn wel heilig, omdat zij vernieuwd worden in al de vermogens van hun ziel. Zij zijn naar

Gods beeld geschapen in kennis, gerechtigheid en ware heiligheid. Zij zijn ook heilig, omdat ze in het bijzonder gericht zijn op het beoefenen van de heiligmaking. Het is hun innige wens dat, zoals Hij Die hen geroepen heeft heilig is, zij ook zelf heilig mogen zijn in heel hun levenswandel. Daarom proberen ze de zonde eronder te krijgen, en verwaarlozen ze geen enkel middel waardoor de heiligmaking bevorderd kan worden. Zij jagen de heiligmaking na, zoals Paulus hen vermaant in Hebreeën 12:14. Ze weten immers dat zonder heiligmaking niemand God zal zien.

Het gaat hierbij om *iedere heilige*. Geen van de ware gelovigen is hiervan uitgezonderd. De kleinen en de groten in het geloof en zij die al gevorderd zijn in de heiligmaking moeten deze op de juiste wijze in praktijk brengen. Het is niet zo dat zij in de zonde zullen blijven, opdat de genade des te overvloediger zal worden. Dat zij verre! Als ze dat zouden doen, achten ze het bloed van Christus als iets wat onrein is en maken ze Christus tot een dienstknecht van de zonde. Dat is iets wat alleen in een onheilig hart kan opkomen. Het is juist zo dat al Gods weldaden en zegeningen krachtig inwerken op het hart van Gods kinderen. Daardoor worden zij vanuit een nieuw levensbeginsel aangespoord tot het doen van het goede. Ze zijn met Paulus van mening dat indien Eén voor allen gestorven is, zij ook allen gestorven behoorden te zijn. Daar vertrouwde de psalmdichter trouwens ook op; dat blijkt wel uit zijn beschrijving van wat de

heiligen gaan doen: zij zullen U aanbidden.

Hem Die zij aanbidden, is niemand anders dan Jehova, de HEERE, Die David de zonden zo genadig had vergeven. De HEERE alleen moet het Voorwerp zijn van alle aanbedding (Johannes 4:24). Hem komt de lof toe. Daarom zullen de heiligen zichzelf aansporen om de Heere te loven, Die hun ongerechtigheid vergeeft en hun krankheden geneest (Psalm 103:3-5).

Wat de heiligen doen, is aanbidden. Bij mijn onderzoek van wat de geleerden over het Hebreeuwse woord te melden hebben, heb ik gezien dat het volgens hen ontleend is aan de rechtspraktijk. Het woord geeft aan dat hier het ootmoedige smeken is bedoeld van iemand die voor de rechtbank gedaagd is. De zondaar erkent tegenover zijn Rechter dat hij schuldig is, maar vraagt om het kwijtschelden van zijn schuld. Hij vraagt om gratie. Hij ziet tegelijk ook dat zijn Rechter met majesteit en luister is omhuld. Daarvoor heeft hij diep ontzag en eerbied, en dat veroorzaakt aanbedding in zijn ziel. Zo is het mogelijk om met onze geachte vertalers het woord met 'aanbidden' weer te geven. We moeten echter in het oog houden dat het een aanbidden is dat in de ziel teweeggebracht wordt door het zien van God als een rechtvaardig Rechter, Die toch genadig wil vergeven. Die beide zaken zijn in de tijd en in de eeuwigheid de oorzaak van alle aanbedding. Paulus brengt ze bij elkaar in Romeinen 3:25.

Hier zou een ruim veld zijn om u te wijzen op het ge-

bruik dat de heiligen hiervan mogen maken. Dat geldt in het begin, als zij nog maar pas op de weg ten leven zijn gebracht. Dat geldt ook elke keer opnieuw, als zij met hun dagelijkse zonden tot Jezus, hun Borg, gaan om te ervaren dat zij van Hem vergeving ontvangen. Zij komen als gedaagden voor de rechtbank en belijden dat zij tienduizend pond schuld hebben. Volmondig erkennen ze dat zij het vonnis van de dood verdiend hebben en doemwaardig zijn. Zij smeken hun Rechter om genade en klemmen zich vast aan de volmaakte genoegdoening van Christus. Op grond daarvan bidden zij of hun schuld mag worden vergeven. Dan staan zij verwonderd als ze zien hoe God als de rechtvaardige Rechter, Die aan Zijn onkreukbaar recht vasthoudt, in een weg van de meest strenge rechtvaardigheid Zijn genade kan en wil verheerlijken aan de grootste zondaren en zondaressen. Daar zou veel over te zeggen zijn, maar ik zal nu over dit alles niet spreken en evenmin over de gemoedsbewegingen die in de aanbidding samenvloeien. Dat hebben we immers al gedaan toen we preekten over de rechtvaardigmaking en over het ware aanbidden in geest en in waarheid.

Wanneer zullen de heiligen nu zo de Heere aanbidden? De psalmdichter zegt: in 'vindenstijd'. Hij sluit daarbij het bidden en aanbidden zonder ophouden en op elke tijd niet uit (vgl. 1 Thessalonicensen 5:17). We gaan nu aan veel zaken voorbij. Wel wijzen we erop dat de psalmdichter door over een 'vindenstijd' te spreken, ook een aangename of een gelegen tijd genoemd, veronderstelt

dat die ook *voorbij* kan gaan. Dat gebeurt dan door het veronachtzamen van Gods genade, door de bekering uit te stellen en door de genademiddelen die God heeft ingesteld te verwaarlozen. Dit voorbijgaan gebeurt ook werkelijk. God gaf honderdtwintig jaar in de tijd van de eerste wereld. Die periode was een ‘vindenstijd’. Toen die tijd voorbij was, konden zij een uitweg zoeken en schreeuwen, maar God lachte in hun verderf. Hoewel wij niet precies durven aangeven wanneer de ‘vindenstijd’ voorbij is, kunnen we in waarschuwend zinnelijkheid toch wel iets zeggen wanneer dit waarschijnlijk het geval is.

- Het is te vrezen dat de ‘vindenstijd’ voorbij is als men onbewogen blijft onder de slaande hand van de Heere. Dan voelt men geen pijn, dan wordt men niet tot bekering gebracht en begaat men juist ernstiger overtredingen. Daarom zal God terecht zeggen: ‘Efraïm is vergezeld met de afgoden, laat hem varen’ (Hosea 4:17).
- Dat gevaar is er ook als een mens onbekeerd blijft onder een reeks van middelen die God tot overtuiging wil gebruiken. Dan is het mogelijk dat God het Woord zal maken tot een reuk des doods ten dode, en de kandelaar van zijn plaats zetten (vgl. Openbaring 2:5).
- Dat gevaar geldt ook als een mens veel benauwdheden en overtuigingen van schuld heeft ondervonden. Hij heeft daarbij op een diep doorvoelde wijze de noodzaak van bekering gezien, en vanuit die benauwdheid ook veel in het leven verbeterd, maar

later is hij toch weer op de oude voet verdergegaan. De duivel brengt dan zeven geesten, die nog erger zijn dan de eerste was.

- Dat gevaar is eveneens aanwezig als men zich tevreden stelt met zijn burgerlijke fatsoen, zijn kerkelijke voorrechten en zijn onbesproken gedrag. Hoeren en tollenaars zullen eerder zalig gesproken worden dan zulke mensen.
- Dat gevaar is er ten slotte als een mens door middel van luisteren, lezen en het bestuderen van geestelijke waarheden een heldere en scherp omljnde kennis van de bevindelijke waarheden verkrijgt, maar tegelijk de bevindelijke kennis mist. Er zijn nooit erger vijanden van Gods ware volk geweest dan juist zulke mensen, die niets anders hebben dan uitwendige kennis.

Ik heb er al iets van gezegd, maar stel nu vast dat het, als het God behaagt, elke dag ‘vindenstijd’ is. God roept en nodigt van dag tot dag. Dat doet Hij vooral in de jaren van de jeugd. Zij die God vroeg zoeken, zullen Hem vinden! Wat is het zalig om in zijn jeugd de eerste beginselen van Gods weg te leren door middel van een christelijke opvoeding. Daardoor denkt men aan zijn Schepper in de dagen van zijn jongelingschap (Prediker 12:1). Het is ook ‘vindenstijd’ in een tijd dat men van zijn zonden overtuigd wordt, en in tijden van benauwdheid in de ziel. ‘Als het hun bang is, zullen zij Mij vroeg zoeken’ (Hosea 5:15).

Het is ten slotte ‘vindenstijd’ in een tijd van Gods dierbare nodiging door het Evangelie tot Zijn gemeenschap. Als de ziel slechts het oor te luisteren legt en hoort, zal de ziel leven en het goede genieten.

Daarom moeten de heiligen zó werkzaam zijn, zegt David. Als zij ondervonden hebben wat hij getuigt, moeten zij dat met aandacht nagaan. Dat kan een middel zijn om op krachtige wijze hun hart te raken, en het kan ertoe leiden dat zij zich tegenover God gedragen zoals Hij van hen eist.

Laat het nu zo mogen zijn dat de luisteraars het gesprokene in de vreze Gods zullen overdenken. De zondaar die in rust voortleeft, zal bemerken dat hij nog nooit tot een oprechte belijdenis van zijn zonden is gekomen. De zondaren die met zichzelf geen raad weten en belast zijn met hun schuld, kunnen bemoedigd worden. Het kan een aansporing voor hen zijn om hun zonden te belijden en als schuldige en doemwaardige zondaren met de strop om de hals tot Christus te komen, Die hen zo liefelijk nodigt. De heilige die van zijn zaligheid zeker is, zal dan God gaan aanbidden vanwege Zijn grote goedertierenheid. Zo bevestigt hij wat David zegt.

God Zelf moge dit woord in onze harten brengen, zodat wij niet alleen onze zonden zullen belijden, maar ook zullen ondervinden dat de Heere HEERE al onze ongerechtigheden uitdelgt om wille van Zijn Naam.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Media bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 9,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
(bij voorkeur schriftelijk) aan:

Pieters Media bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl